

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Petri Laurenii Societatis Jesu, SS. Theologiæ
Doctoris, & SS. Canonum Professoris Vicarius Episcopalis,
Sive Tractatus Quaternarius Per Quæstiones & Responsa
Canonica Deductus**

Leuren, Peter

Coloniae Agrippinae, 1708

639. An jurisdictionem habeant Archidiaconi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74203)

CAPUT SECUNDUM.

De iurisdictione & potestate Archidiaconi.

Quaest. 639. An iurisdictionem habeat Archidiaconus?

1. **R**esp. primò, Dubitari non potest, habuisse olim & exercuisse iurisdictionem Archidiaconos, eamque amplissimam, ut patet ex toto *tit. de off. Archidiacon.*

ubi *c. 1.* dicitur post Episcopum Vicarius in omnibus, oculus Episcopi &c. dum enim vice Episcopi cuncta observat & circumlostrat, ut dicitur in *c. Diaconi*. Dumque imperat Subdiaconis & Levitis, sollicitudinemque & observantiam parochiarum habet, & iurgia singulorum audit, & in negotiis minimè arduis, quæ correctione & emendatione egere prospicit, corrigi & emendat &c. ut distinctè refertur in *c. ad huc b. r.* proculdubio, ut ait Lotter. *de re benef. l. 3. q. 7. n. 35.* iurisdictionem habet. Patet etiam hoc ipsum ex eo, quòd uti dictum supra, gradus dignitatis constituatur ex administratione & iurisdictione Lotter. *loc. cit. n. 23.* adeoque, cum Archidiaconus de iure communi sit prima dignitas, necesse est illum de iure communi habere iurisdictionem, quamvis ut dictum ibidem necesse non sit, ut habeat eam actu, sed sufficiat illam habere habitu, ut quoque dictum supra.

2. Resp. secundò. Sed nequò dubium spectato iure communi habere illum hanc iurisdictionem fore externi seu judicialis (ad quam spectant precipere, inobedientes & delinquentes pœnis & censuris coercere, iurgia & causas audire, visitare ecclesias,) Azor. *p. 2. l. 3. c. 14. q. 3. in fine.* Laym. in *c. Archidiaconis. b. r.* Lotter. *loc. cit. num. 36.* ubi inquit: Licet Alex. *Conf. 142. n. 5. l. 6.* pronunciaret, hanc iurisdictionem potius esse ex consuetudine, quam ex iure communi, tamen rectius locutus fuisset, dicendo esse de iure communi; Verumtamen aliquando ex consuetudine viciari sive elidi. Quòd spectat, quòd dictum *cap. preced. q. 4.* nempe Archidiaconum dici Vicarium Episcopi legitimum, eò quòd directè à lege consequatur suam iurisdictionem ad distinctionem Vicarii Generalis Episcopi.

3. Resp. tertid. Hodiedum tamen iurisdictione illa ampla Archidiaconi valde est per consuetudinem imminuta, Lotter. *loc. cit.* Barbol. *jur. eccles. l. 1. c. 24. n. 37.* Zerol. *pr. Episc. p. 1. v. Archidiacon.* Et ita de facto Archidiaconorum auctoritas & iurisdictione accisa in pluribus Italia, Hispania, Germania, Belgii locis, ut ferè maneat omni in Clericos, præsertim Cathedralium ecclesiarum iurisdictione destituta, reservatà tantum eam in Clericos alios parochialium civitatis, aut rurales, earumque parochianos. Atque ad diffiniendam cognoscendamque eorum iurisdictionem & potestatem, quousque ea se extendat, standum est huiusmodi consuetudini

aut statuto, seu iuri speciali singularum ecclesiarum. Lotter. *loc. cit. n. 37.* Pirh. *ad h. r. num. 1.* Quin & contingere potest ex singulari iure vel consuetudine, ut non sit oculus Episcopi, id est, nullum prorsus officium aut iurisdictionem obtineat, ejusque officium cum omni iurisdictione transfusum sit in aliam personam Capituli, v. g. in Archipresbyterum, Decanum, Vicarium spiritualem Lotter. *loc. cit. num. 38. & 39.* & sic de facto in quibusdam ecclesiis est sine omni iurisdictione & administratione. Pirh. *loc. cit.* Sic hodie in pluribus locis Germaniæ ne quidem superesse nomen Archidiaconi, vel manere absque omni prorsus in alios iurisdictione ac potestate, illiusque loco Vicarium Generalem substitutum fuisse, inquit Laym. *Theol. moral. l. 4. tract. 2. c. 4. num. 4.* Causam verò, cur ita Archidiaconorum auctoritas per Tridentinum contrariamque consuetudinem sit imminuta; imò in pluribus locis abolita, eam unà cum sollicitudine eis commissa revocantibus ad seipos Episcopis, vel Vicarios suos generales, volentibus Episcopis per seipos intendere gregi suo, fuisse Archidiaconorum, qui ante sæcula præesserunt (& utinam illorum solorum) negligentiam assignat Laurent. Dript. *loc. cit.* utique ex Barbol. *loc. cit. n. 8.* ubi: *cum hodie ipsorum Archidiaconorum incuria vel imperitia, seu Episcoporum potentia omnis pene iurisdictione extincta sit &c.* Verumtamen etiam hæc ita universaliter accipienda non sunt, ac si in ecclesiis omnibus, ubi eorum nomen adhuc existat (uti illud adhuc existat in plerisque) eorum iurisdictione penitus extincta sit, vel etiam non nisi in mero habitu sit penes illos; sed solum, quòd iurisdictione competens illis per antiquos Canones adæquatè sumpta, non tamen adæquatè recesserit ab aula. hoc enim vult Barbol. *loc. cit. n. 8.* dum ait: in tota Hispania nullus reperitur Archidiaconus, qui totam illam iuris communis retineat potestatem. Item Zerol. *loc. cit.* dum ait: antiquitus Archidiaconus de iure communi habebat multas iurisdictiones, quibus (intellige, non omnibus, sed pluribus) hodie per consuetudinem contrariam est privatus. Postquam enim multa enumerasset, quæ non potest amplius Archidiaconus, addit in fine: cetera remanent in robore suo, nisi per contrariam consuetudinem eis sint ablata. & quòd immediatè præmiserat, licet de iure habeant iurisdictionem, non tamen in actu per consuetudinem id intelligendum quòd ad ea, quæ eis adempta videmus. Nam à plerisque adhuc hujus temporis Archidiaconis exerceri videmus plures antiquæ illius iurisdictionis partes: audiri iurgia, visitari parochias, cognosci de excessibus, eosque ab ipsis puniri, ac ita iis adhuc modò concedenda, & nullatenus adimenda, quæ Tridentinum, Episcoporum consensus, præ-

scriptio

scriptio legitima in districtibus eorum jurisdictioni subiectis permittunt, nec minus invenire adhuc hodie datur Archidiaconos, qui in partibus Diocesis sibi ab Episcopo concreditis curam animarum sedulo invigilant, sequē in partem sollicitudinis episcopalis vocatos, & pro animabus sibi commissis, & delinquentium rationem Deo reddituros, ut dicitur in *c. ut Archidiaconus. & c. ad hac. h. t.* bene perpendunt.

Questio 640. An jurisdictione Archidiaconi sit ordinaria, an delegata?

1. **R**esp. eam non secus ac Vicarii Generalis Episcopi esse ordinariam. Fagn. *in c. ad hac. h. t. n. 29.* citans Innoc. & Host. *in c. 1. h. t.* Laym. *in c. 1. h. t. n. 3.* Pirh. *ad h. t. n. 5.* Et quidem contentiosam, ut addit Pirh. tum quia jurisdictionem ordinariam tribuit Vicaria perpetua juxta *L. 1. Cod. de off. qui vices alter. gerit.* Archidiaconus autem in omnibus est Vicarius perpetuus Episcopi *c. 1. h. t.* tum quia est ad universitatem causarum. Fagnan. Pirh. *loc. cit.* Unde causę Clericorum civiles, saltem minores, vel ubi de crimine civiliter agitur, ad Archidiaconum tanquam Judicem ordinarium in prima instantia sunt deferendę Pirh. *loc. cit.* citans Jo. And. *in c. 1. h. t. n. 4.* & Innoc. *in idem cap. sub princ.*

2. Limitat responsionem Barbof. *l. 1. r. jur. eccl. c. 24. n. 33.* nempe quod non habeat in omnibus jurisdictionem ordinariam, sed in iis tantum, quę a jure vel consuetudine ei sine speciali mandato Episcopi ei competunt exequenda, juxta *c. fin. h. t.* de jure autem communi competere ei ait Barbof. jurisdictionem in visitando & corrigendo in modicis tantum causis; cum *c. ad hac. h. t.* dicatur, ardua negotia non debere absque majoris sui presentia terminare, & sic jurisdictionem illam ordinariam non habet in criminalibus; nec in civilibus arduis, sed tantum in civilibus parvi valoris. Barbof. ex Roman. *conf. 371 n. 4.* & Cardin. Tusch. *Lit. A. conclus. 482. n. 9.*

Questio 641. An, & qualiter hæc jurisdictione ordinaria Archidiaconi sit subordinata jurisdictioni episcopali?

Resp. est hæc ejus jurisdictione ordinaria illi quidem propria & distincta a jurisdictione Episcopi, dum Archidiaconus tribunal veluti proprium habet, eidem tamen seu Consistorio, & tribunali episcopali tanquam inferior subordinata. Unde & ab Archidiacono ad Episcopum vel ejus generalem Vicarium appellari potest juxta *c. referente. de prob. nou.* secus ac juxta *glos. in L. 1. c. de off. Vicar. à Principum secularium Vicariis & urbium prefectis appellare licet.* Laym. *in c. 1. h. t. n. 3.* & *in c. fin. n. 1.* Pirh. *loc. cit. n. 2.* & 5. juxta dicta a nobis supra q. 4.

Quest. 642. In quas personas, & in qua loca se olim extenderit, & modo extendat jurisdictione illa Archidiaconorum?

1. **R**esp. ad primum. Spectato jure communi extenditur ordinaria illa fori externi jurisdictione Archidiaconorum (vi cujus visitare, præcipere, corrigere, punire, causas certas

cognoscere possunt) præcipue in ceteros Clericos omnes tam qui in Civitate quam qui extra illam per ceteram Diocesim habitant, utpote quibus *c. 1. & c. ad hac. h. t.* omnium Clericorum cura & sollicitudo post Episcopum demandatur Laym. *in c. 5. h. t.* Pirh. *ad h. t. n. 5.* Barbof. *loc. cit. n. 1.* Ita ut etiam ipsi Archipresbyteri (qui & ut Laym. Decani vocantur) jurisdictioni Archidiaconi subiecti sint. Pirh. *loc. cit. num. 4.* Laym. *ad c. ad hac. h. t.* Fagn. *ibidem. n. 10.* juxta expressum *cit. c.* textum. Quod tamen, ut Fagn. intelligendum quod ad ea tantum, quę Archidiacono competunt de jure vel consuetudine, ita ut ratione hujus jurisdictionis Archidiaconus nullam habeat in Archipresbyterum autoritatem, Neque in Clericos solum, sed etiam in laicos v. g. parochianos jurisdictionem illam suam exercent. Fagn. *loc. cit. num. 28.* ubi curam habet tam in urbe positorem quam eorum, qui parochias habitant &c. Et sic constat ex moderna etiam locorum plurium praxi, dum in visitationibus de excessibus parochianorum cognoscunt, eosque puniunt Archidiaconi.

2. Resp. ad secundum. In quibusdam Diocesis dicta Archidiaconorum jurisdictione se extendit ad parochias civitatis episcopalis ad certum districtum adjacentem, qui fines Archidiaconatus dicuntur. In aliis locis, dum plures sunt Archidiaconi, singuli singulas Diocesis partes certas veluti regiunculas sibi subiectas habent Laym. *ad c. fin. h. t. num. 1.* At ita quoque juxta dicta jam saepe in hac extensione jurisdictionis ratio consuetudinis specialis habenda ac tenenda est.

Quest. 643. Num ergo etiam Archidiaconus jurisdictionem habeat in regulares ab Episcopo non exemptos, ac monasteria sita intra fines seu districtum sui Archidiaconatus?

Resp. non habet illam, nisi fortè generalis aut specialis consuetudo id ei tribuat. Fagn. *in c. dilecto. h. t.* citans Abb. Jo. And. Burr. Anchar. &c. Laym. *in cit. c. dilecto. num. 2.* Pirh. *ad h. t. num. 16.* ubi: Archidiaconus in monasteria sita intra fines suos, etsi exempta non sint a jurisdictione Episcopi, jurisdictionem non habet, nisi eam per diuturnam consuetudinem legitime præscripserit. Hanc quoque rationem, cur Archidiacono Religiosi etiam non exempti subiecti esse non debeant quo ad correctionem, visitationem, aliosque actus jurisdictionis addit Laym. *loc. cit.* & ex eo Pirh. *n. 17.* quod cum præter Episcopum ordinarius Religiosorum prælatus sit Abbas seu Præpositus regularis, consensaneum non sit, ut alium Ordinarium habeant. Sed neque ex eo, quod, ut dictum, Archidiaconus spectato jure communi omnem curam totius cleri habeat juxta *c. 1. & c. ad hac. h. t.* quod ad jurisdictionem in regulares fundatam intentionem habet, quoties ostendit, monasterium intra fines sui Archidiaconatus situm fuisse sicut eam fundatam habet Episcopus, ac proinde in petitorio semper obtinet, ut constat ex *c. si quis Abbas. 18. q. 2.* nisi monasterium vel privilegio, vel præscripta consuetudine exemptionem ostendere posset. Nam licet Archidiacono cura totius Cleri commissa sit, tamen hoc nomine